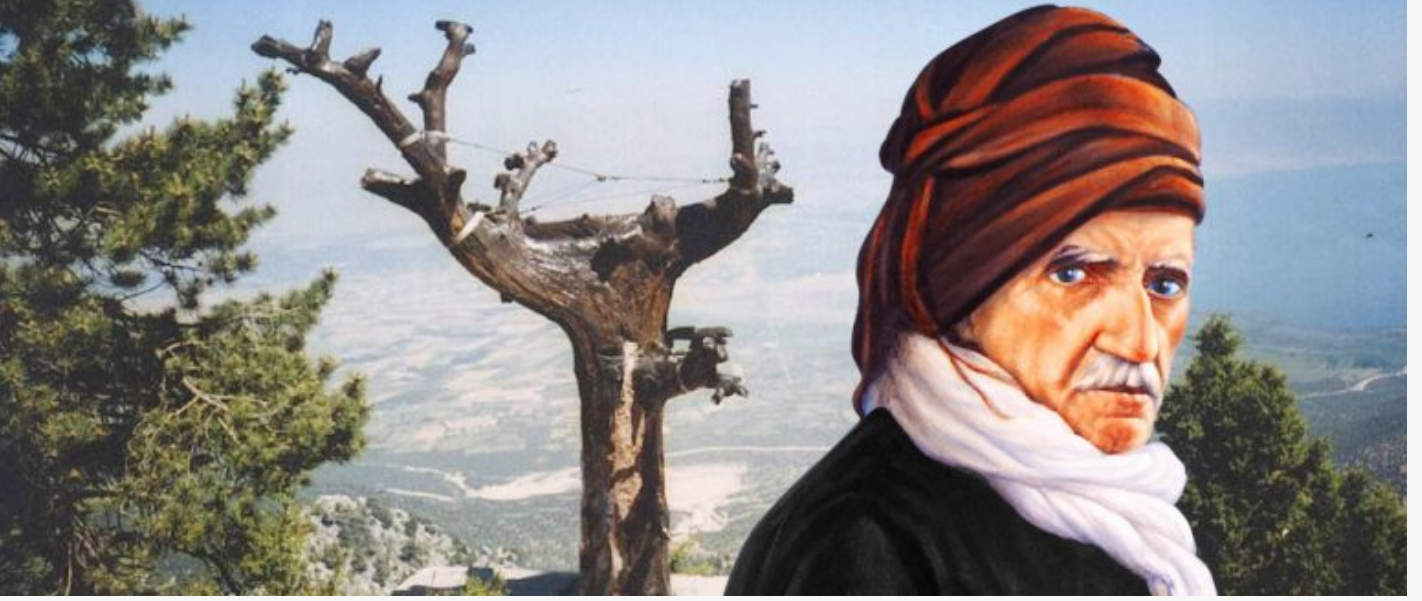

Barla Dağlarında bir Garibuzzaman

GÜNÜN TARİHİ: 23 MART 1960

Bundan yirmi beş sene kadar evvel ziyaret edip dağlarında çadır kurduğumuz **Barla**, fikir ve ruh âlemimde pek derin izler bıraktı. O günlerde satırlara döktüğümüz duygu ve düşüncelerimizin bir kısmını, Üstad Bediüzzaman vefat yıl dönümü vesilesiyle bugün sizlerle paylaşmayı arzu ettik. Van'dan Barla'ya olan o hikmetli hicreti aşağıdaki şekilde dile getirmişiz.

Erek Dağı'nda inzivaya çekildi, Bediüzzaman. Bir yalnızlık aradı. Bakiye-i ömrünü buradaki mağaralarda tamamlamak istedi.

Lâkin, murad-ı ilâhî başkaydı. Kader ağlarını başka türlü örmüştü. Bîçare Said'i yeni bir hayat, yeni bir hizmet, yeni bir dünya bekliyordu.

O, beşerin değil, kaderin mahkûmuydu. Kader, şefkat kırbacını sallamıştı bir kere. Tedbir boşunaydı. Göç devam edecekti. Ama, bu defaki göç bir başkaydı: Şarktan garba doğru bir yolculuktu. Erek Dağı'ndan Barla Dağlarına uzanan bir sevkîyat, bir tebdil-i mekândı bu.

Erek Dağı'ndan bakınca Van Gölü, **Barla Dağı**'ndan bakınca da Eğirdir Gölü bir mavi atlas gibi şekillenirdi. Hangi gurbet, neresi vatan-sıla, kestirmek zordu. Yoksa, gurbet ile sila yer mi değiştirecekti. Kim bilir, belki de...

Yeni mekân, yeni mesken yine yüksek dağların yamacıydı.

Acep ne vardı bu mekânlarda? Bu garip dünya misafiri, ne arıyordu bu yüksek menzillerde? Neden "Yıldız Sarayına değişmem" diyordu, ağaç dalları arasındaki o ahşap kulübecikleri? Bunun sırr-ı hikmetini yine Garibuzzaman'a sormalıydık:

Ey yüksek dağların garip sâkini!

Bize de söyle bu mekânların-menzillerin esrârını?

Ey dağlarda şifâli meyveler derleyen asrın hekimi!

O ilâçlardan bize de gönder, bize de sun ki, yaramıza merhem olsun.

Diyorsun ki, "Dağ ağacının kırmızılanmış meyvesinden topladım. Hazmı zordur, lâkin şifalıdır."

Gönder, ey tabip gönder. Zira, bizler ona muhtacız, müştakız.

Dağlar onu çekti; çünkü, o dağlara sevdalıydı.

Dağlar hürriyetin mutlak meydanı; o ise, hürriyete meftun bir dâvâ adamıydı.

Dağlarda ekmek bulunmazdı belki; ama, o zaten şöyle demiyor muydu: “Ekmeksiz yaşarım, hürriyetsiz yaşayamam.”

Ekmekten önce hürriyet... İşte, yüksek dağların engin câzibesini.

Yeni mesken, Barla'nın Dağları olmuştu şimdi. Meşhur misafir, bilhassa 1930'lar çoğu kez yapayalnız geziyordu, şu garibane dağlarda.

Saidü'l-Meşhur'du o:

- Yüzlerce talebeye ders vermiş;
- Binlerce milis kuvvetine kumandanlık yapmış;
- Şehitler arasında tefsir yazmış;
- Harp cephesinde gazi olup esir düşmüş;
- Nice kitaplar telif edip meccânen dağıtmış;
- Hürriyet Meydanını dolduran kalabalıklara hitap edip nutuk çekmiş;
- İsyanı kalkan taburları itaate sevk etmiş
- Ayasofya'da kitlelere seslenip vâz ü nasihatte bulunmuş,
- İdam sehpaları gölgesinde bile “Yaşasın, zalimler için Cehennem” diye haykırmış korkusuz bir şahsiyet idi;

Ama, 1930'larda yalnız, yapayalnız kalmıştı Barla'nın Dağları'nda.

Garipti, gurbetteydi, ihtiyar ve kimsesizdi. İnsanlarla görüşüp konuşması yasaklanınca, dağlar ona kucak açmıştı.

“İnsten tevahhuş, vuhuşa ünsiyet ettim” diyerek, vahşi mekânları, vahşi insanlara tercih etmişti. (4. Mektup)

Evet, sıradan bir kimse değildi. Ama, yalnız ve kimsesiz kalmıştı şimdi.

Bazen konuşacak, dertleşecek bir tek insan bulamaz; bir tek insan yüzü göremezdi, günler, haftalar boyu.

Gün doğar, gün batardı; ne gelen olur, ne giden vardı. Şu garibane dağların garip misafiri, gurbet içinde gurbeti yaşırdı: Köyünden, sılasından uzakta, kardaştan bacıdan habersiz. Dostlarından, talebelerinden ayrı düşmüş, Barla'dan da uzakta, gecenin bağına düşmüş. (6. Mektup)

Barla Dağlarında gezer, seyrân ederim

Takdire boyun eğdim, böyle mahzun giderim

Derd ü elemimi gider Katran'a dökerim

Çam Dağı'ndan dünyaya haykıracak haldeyim

Gelincik Dağı'ndan serin bir rüzgâr eser

Issızlık, sessizlik kâbusu üstüme çöker

Kapıdağ'ın ardındayım, Tepelice Çam derler

Kaynar içim, volkan gibi patlayacak haldeyim (Ezân-ı Muhammedi'nin de yasaklandığı 1930'lar Türkiye'sinde...)

Bir gariplik, bir sessizlik, bir hüznün çökmüştü Barla karyesine. Nice zamandır ne bir mektup, ne bir haber vardı Üstad Bediüzzaman'dan.

Barla Dağlarını mesken tutmuş olan bu aziz misafir, acaba şimdi ne haldeydi? Neler düşünüyor, neler hissediyordu, o vuhuşa ünsiyet ettiği mekânlarda?

Gün doğar, gün batarken Barla'da, mahzun gönüller intizar ediyor, yaşlı gözler yollarda:

Çam Dağından esen yeller

Zikir arkadaşı dallar,

Üstad'a muntazır yollar

Gelecek deyü Barla'da.

Çam Dağı'ndan esen yeller dile gelmiş, Üstad'ın şu mektubunu terennüm ediyordu: "Gayretli kardeşlerim, hamiyetli arkadaşlarım ve dünya denilen diyar-ı gurbette medar-ı tesellilerim,

Madem, Cenâb-ı Hak, sizleri fikrime ihsan ettiği mânâlara hissedar etmiştir; elbette hissiyatıma da hissedar olmak hakkınızdır. Sizleri müteessir etmemek için, gurbetimdeki firkatimin ziyade elîm kısmını tayyedip bir kısmını sizlere hikâye edeceğim.

Şöyle ki: Şu iki üç aydır pek yalnız kaldım. Bazen on beş yirmi günde bir defa misafir yanımda bulunur. Sair vakitlerde yalnızım. Hem yirmi güne yakındır dağcılar yakınımda yok dağıldılar.

İşte gece vakti, şu garibâne dağlarda, sessiz, sedasız, yalnız, ağaçların hazinâne hemhemeleri içinde, kendimi birbiri içinde beş muhtelif renkli gurbetlerde gördüm."

Ey Barla Dağlarının aziz misafiri! Yine kendini değil, kardeşlerini düşünmüşsün. Onları ziyade üzmemek için, çektiğin şiddetli elemi gizleyip halini öyle hikâye etmişsin.

O firkatin, o gurbetteki yalnızlığın ziyade elim kısmını yazmamışsın.

Belli ki, kurda-kuşa arkadaş olmuş, bir dost, bir tanıdık yüzü görmeye hasret kalmışsın. Gurbetliğin acısını, yalnızlığın dehşetini yaşamışsın günlerce, haftalarca, aylarca...

Mevsim yazdan Güz'e dönmüş, dağcılar-yaylacılar köylerine dönmüş, ama sen yine de dönememişsin, bu dağlardan, ey çilekeş!

Dağlar sana, sen dağlara ne kadar da bağlanmışsın...

Barla Dağları boşalmış, bir tek sen kalmışsın, kurumuş otları savrulduğu tepelerde.

Ve, yine sen varsın, sağanak yağmurların boşaldığı çam, katran, ardıc ağaçlı yamaçlarda.

Esen soğuk rüzgârlar, gelen kışın habercisi; senden ise, hiç haber yok.

Dağları mesken etmiş, eleminle başbaşasın. Ve, çektiğin elemi söylemezsin yine de.

Benimse içim yandı, yüreğim köz köz oldu. Hayalim ulvî hüznünlere daldı, ey gönüller fatihi.

Düşünmeden edemedim ki, yaz güze ve güz kışa tebdil olurken, iki-üç ay süren o pek yalnızlık ve kimsesizlik içinde, başını koyacak bir yastığın, üzerine örtecek bir yorganın var mıydı acaba? Var mıydı altına serecek bir döşeğin?

Sordum canlı şahitlere, bunların hiçbirisi yoktu; bunların hiçbirisi yokmuş, ey yanan yüreğim...

Uyurken, uyurken, acaba hangi taş, hangi kuru dala yasladın garip başını?

Acaba uyuyabildin mi, o uzun-issiz gecelerde?

Ve, ne yer, ne içerdin, günler-haftalar birbirini kovalarken?

Ekmeksiz, katıksız, aşız nasıl yaşadın, o yaşanılmaz dağlarda?

Ey bu dağları yalnız başına gezmiş garip seyyah!

Senin yaşadığın halleri bir nebzecek olsun anlamak ve hissiyatına hissedar olmak için geldim bir zaman, gezdim bu dağlarda. Hayalim yıllar öncesine gitti. Yalnızlığın, kimsesizliğin derin acısını, garipliğin-gurbetliğin en katmerli derecesini hissettim. O geniş tenhalarda giderek küçüldüğümü, derin vadilere bakan tepelerde bir nokta kadar ufaldığımı gördüm, acziyetimi anlamaya başladım.

Kime gideydim, kime yanaydım derdimi?

Yoksa şu garibane dağlar, bana dert ortağı mı olacaktı?

Gurbet üzerine söylenmiş, dağlar üzerine yakılmış şiirler, türküler resm-i geçit yaptı hayalimde birer, birer...

Ben de şu gurbetin nesine geldim?

Seherde bülbülün sesine geldim.

Duydum, Üstadım şu dağlarda kalmış,

Ben de onun izini sürmeye geldim.

Zulümat perdesinin bir karabasan gibi çöktüğü 1930'ların Türkiye'sinde, Barla Dağlarını mesken tuttu Garibuzzaman. Yalnızlık, kimsesizlik ve gurbetlik acısıyla pençeleşiyordu.

Minarelerden ezan-ı Muhammediyi susturan, Kur'ân'ın sesini kısmaya çalışanlar tarafından, sıkı bir tarassut altında tutuluyor, insanlarla görüşüp konuşmasına set çekiliyordu.

Eğirdir'deki bir talebesine gönderdiği mektubunda, Başöğretmen Tevfik Tıǧlı ve Nahiye Müdürü Cemal Can'ı kast ederek, Barla'da gördüğü zulmü ve düştüğü sıkıntılı hali şöyle anlatıyordu: "Kardeşlerim, ben burada muallim ve nahiye müdürünün ezasına tahammül edemez hale geldim. Beni çok rahatsız ediyorlar. Rutubetli odada, kabirde yaşar gibi yaşıyorum."

Bediüzzaman bu halde iken bile, kim ona bir selâm verse, kim selâmını alsa, soluğu karakolda alıyor, falakaya yatırılmaktan kurtulamıyordu.

Zaten, o da bu sebeplerle "İnsten tevahhuş ve vuhuşa ünsiyet" etmiş, aylarca sürececek bir yalnızlığa kendini atmış ve Barla Dağları'na çıkıp bu mekânları mesken edinmişti.

Zahiren, her şey aleyhindeydi. Kendisine uzanacak eller bağlanmış, prangalara vurulmuştu adeta. Kurtarıcı sebepler bitmiş, çare tükenmiş gibiydi.

İşte, bu ümitsizlik ve çaresizlik içinde, kurtarıcı bir sebep, bir çare aramaya koyuldu, dağların misafiri. Ağaçların dal ve yapraklarını zikir arkadaşı edinip ellerini ilâhî dergâha çevirdi.

O dayanılmaz gurbetteki firkat ateşini dindirecek bir nur, bir teselli aradı:

Yâ Rab! Garibem, bîkesem, zaîfem, nâtüvânem, alîlem, âcizem, ihtiyarem,

Bî-ihtiyarem, el-aman-gûyem, afv-cûyem, meded-hâhem, zidergâhet ilâhî!

Birden, nur-u iman, feyz-i Kurân, lütf-u Rahmân imdadıma yetiştiler. O karanlıklı gurbetleri, nuranî ünsiyet dairelerine çevirdiler.

Evet, evet. Acz ve tevekkülle, fakr ve iltica ile nur kapısı açılır, zulmetler dağılır. (6. Mektup)

Evet, ilahi dergaha tam bir teslimiyetle iltica edince, zulümat dağılmış, alem değişmiş, dünya başkalaşmıştı aniden.

Demek, ehl-i dünyanın zannı gibi her şey bitmiş değildi. Belki her şey yeniden başlamış, yeni bir dünyanın, yeni bir hayatın ve yeni bir hizmet tarzının mayası atılmıştı Barla'nın Dağlarında.

Bu asrın afakını aydınlatacak bir ilhama Barla Dağları'nın mazhar oluşuydu bu.

O halde Bediüzzaman, insanların değil, kaderin mahkûmuydu. İnsanlar zulmetmiş, kader ise adalet etmişti. İlâhî adalet, işte böyle tecelli etmiş ve Üstad Bediüzzaman'ı Barla Dağları'nda mecburî ikamete tabi kılmıştı.

Ve işte, Çam Dağının tepesindeki katran ağacına çıkmış, feleğe inat, kudsî dâvâsını haykırıyor:

Hakkın sönmeyeceğini, hakikatin susmayacağını buradan adeta bütün dünyaya ilân ediyor.

Lisan-ı hal ve lisan-ı kal ile nida edip diyor ki:

Ey ehl-i dünya! Ey dinini dünyaya satan bedbahtlar!

Ben size ne yaptım ve ne yapıyorum?

Ben sizin imanınızın kurtulmasına hizmet ediyorum.

Siz ise, beni ücra bir köşeye sürgün ettiniz. Yetmedi, bir de şu tenhalara çıkmaya mecbur bıraktınız.

Böyle zalimane baskılarla, beni korkuttunuz, yahut susturdunuz mu zannediyorsunuz?

Heyhat! Aldanmışsınız ve aldaniyorsunuz.

İşte تنها bir yerdeyim ve de yalnızım.

İşte Barla Dağları'nın başındayım ve yapayalnızım.

Daha ötesi var mı bunun, ey ehl-i dünya?

Ben buradan ve bu şartlarda da hakkı tutmaya, hakikati haykırmaya devam ediyorum.

Kur'ân'ın sönmez ve söndürülmez mane- vî bir güneş olduğunu bütün dünyaya gösterip ispat edeceğim.

İşte şu katran ağacı kürsüsüne çıkmış, iki hayatımı iki elime alarak dâvâmı seslendiriyorum.

Şu geniş Senirkent Ovası'nda bütün nev-i beşer toplanmış gibi, onlara hitap ediyorum.

Ve, bir gün gelecek insanlık âlemi buradan söylediklerimi dinleyecek, yazdıklarımı okuyacak.

İki cihan saadetini temin eden bu mukaddes dâvânın peşine düşecektir.

Ben bütün hayatımı buna adanmış, bütün ömrümü bu iman dâvâsına vakfetmiş bulunuyorum.

İşittim ki "Said elli bin nefer hükmündedir" demişsiniz.

İşte şimdi yalnızım bu dağlarda; gece-gündüz yapayalnızım bu tenhalarda.

Bundan ötesi, daha ilerisi var mı, ey ehl-i dünya!

Haydi, cesaretiniz varsa, ilişkiniz. Yapacağınız varsa, göreceğiniz de var.

Evet, Nur Dağının, Rahmet Dağının sırrını-manasını idrak ederek dağları mesken tutmuş bu Asr-ı Saadet Müslümanını kim korkutabilir, ona kim hangi cesaretle ilişebilirdi?

Gerçi, ona ilişmeye yeltenenler olmadı değil. İliştiler, hatta canına bile kast ettiler. Fakat, o İlâhî koruma altındaydı.

Ama, o zalimlerin yaptıkları, zulümden çok başlarına gelen hadiseler asıl ibret vericiydi.

Mithat isminde bir vali ve Nevzat isminde bir başka validen söz edelim.

Biri Kastamonu’da, diğeri Ankara’da makamına getirtip ilişmek istediler bir zaman.

Kastamonu valisi, kıyafetine müdahale etmek kastıyla Bediüzzaman’ı zor kullanarak makamına getirtir. Bediüzzaman ise, o zorbaya beklendiği gibi “Vali Bey” diye hitap etmez. Odasının kapısına vardığında, adeta gök sadası gibi gürler Bediüzzaman:

“Mithat! Sizin korktuğunuz ölümle bizim aramızda incecik bir perde vardır. O perdeyi de yırttık mı, daha hiçbir mani tanımıyoruz.”

Bu haykırışın sahibi, kellesini koltukta ve kefenini de boynunda getirmiştir. Durum böyle olunca da, taraflardan biri elbette ki dâvâyı kaybedecektir.

Oturduğu yerde elleri-ayakları titremeye başlayan vali Mithat Altıok’un daha konuşacak mecali kalmaz. Ve, Bediüzzaman’ın tekrar ikametgâhına götürülmesini ancak işaretle söyler.

Diğer zorba vali ise, Türkiye’nin başkentinde icra-i faaliyette idi. O da Bediüzzaman’ı zorla makamına getirtip kıyafetine ilişmek, sarığına el atmak ister. Hatta, Bediüzzaman’ın üzerine yürüyerek sarığını bilek zoruyla başından almak ister. Bir eliyle sarığını alıp diye eliyle şapkayı başına geçirmek isteyen valinin iki elini havada tutan Bediüzzaman, şapkayı valinin elinden alır, ancak sarığına dokundurtmaz yine de.

Bediüzzaman, bu cebbar idareciye de “Vali Bey” demeyecek ve boynunu göstererek orada şöyle haykıracaktı:

“Bu sarık, bu başla beraber çıkar. Ben sizin ecdadınızı temsil ediyorum. Başından bul Nevzat!”

Evet, bir zamanlar Ankara’nın o meşhur valisi Nevzat Tandoğan, bu hadiseden üç sene sonra 9 Temmuz 1946’da bunalıma girer. Başından bulur ve kafasına bir kurşun sıkarak intihar eder.

Bediüzzaman ise, 80 küsur senelik ömrünü, başından kimsenin çıkaramadığı sarığıyla tamamlar.

Demek, dâvâsı uğruna hayatını hakir görüp ölümü hiçe sayan bir dâvâ adamına ilişmeye kimse cesaret edememiş. İlişmek isteyenler de, maksadına nail olamadan göçüp gitmişlerdir.

Şimdi bu parantezi kapatıyor ve yeniden Barla’nın dağlarına dönüyoruz.

İlhama mazhar olmuş Barla Dağları, hemen her gün Türkiye’nin ve dünyanın dört bir yanından akın edip gelen misafirleri ağırlamanın bahtiyarlığını yaşıyor.

Gelincik Dağı, gelen misafirleri tebessümle karşılar, o muhteşem manzaraya hâkim tepeye kök salmış benzersiz katran ağacı da adeta âlem-i İslâm mescidinde kurulmuş bir hitabet kürsüsü gibi Nur’un hakikatini âleme ders verip ilân ediyor.

Ruh âlemini önce dalgalandırıp sonra dinlendiren 4. ve 6. Mektupların telif edildiği, 6. Rica’da ise bahis mevzu edildiği bu nuranî mekânları ziyaret edenler, hem bir ulvî hüznü yaşıyor, hem de tarifsiz bir sürur duyup içleri huzurla doluyor.

İşte, bu dağların bir meyvesi olan 6. Mektup hakkında Hz. Bediüzzaman bakın ne diyor:

“Bu mektup, en katı kalbi de ağlattırarak derecede rikkatlidir. Ve en me’yus ve mükedder kalbi dahi ferahlandıracak kadar nurludur.”

Ve işte, Üstad Bediüzzaman’ın hizmet tarzında en zor, en meşakkatli ve en karanlıklı bir halden, nur-u iman, feyz-i Kur’ân ve lütf-u Rahman sayesinde huzurlu, nuranî ve saadetli bir halete geçişin açık ve zahir bir nümune-i misali.

Elhamdülillahi âlâ nuril-iman vel-İslâm.

